

Skolegang

Elever og lærer i Kasted Skole ved Aarhus omkring 1912. Cirka sådan har mange skolelokaler set ud - skolepulte til eleverne og undervisningsplakater på væggene. Foto i Aarhus Kommune Biblioteker. Lokalhistorisk Samling

Almenskolen/ Folkeskolen

Grundlaget for skolegangen omkring 1900 byggede på formålsparagraffer (bestemmelser der klarlægger lovens formål), som var blevet skrevet helt tilbage i 1814. I anordningen (loven) af 29. juli 1814 hedder det om almenskolen, det vi i dag kalder folkeskolen:

Der var dens opgave, at "danne sine Elever til gode og retskafne Mennesker i Overensstemmelse med den evangelisk-kristelige Religion samt at bibringe dem de Kundskaber og Færdigheder, der er dem nødvendige for at kunne vorde nyttige Borgere i Staten".

Man kom i skole, når man var 7 år, og der var undervisningspligt frem til det skolehalvår, hvor barnet fyldte 14 år.

Der var stor forskel i almen-skolerne på landet og i byerne, hvilket bl.a. afspejlede sig i at der var mindre undervisning på landet end i byerne. Men vigtigst var, at børn på landet skulle ind til en by for at få en længere skoleuddannelse end de 7 år.

Mellemskolen

Mellemskolen blev indført i byerne med skoleloven af 1903 som et forsøg på at bygge bro mellem folkeskole og gymnasium. Skolen var kun et tilbud i byerne. Ønskede man som landboer at sende sit barn i mellemskole, måtte de tage turen ind til byen.

Børnene kom i mellemskolen, når de blev 12-13 år og de var færdige efter 4 år. Mellemskolen kunne dog udvides

med et ekstra år og herefter afsluttes med en realeksamen.

Gymnasiet

Gymnasiet var en overbygning på mellemskolens realeksamen, men absolut kun for de få og sigtede mod at danne grundlaget for videregående studier på universitetet o.lign. Undervisningen var delt i tre delvis forskellige linjer nemlig den klassisk-sproglige, den nysproglige og den matematisk-naturvidenskabelige linje.

Fagene

	Almenskolen	Mellemskolen	Gymnasiet
Obligatoriske fag	Dansk	Dansk	Dansk (med de øvrige nordiske sprog)
	Religion	Religion	Religion
	Skrivning	Skrivning	
	Regning	Regning	
	Historie	Historie	Historie
	Geografi	Geografi	Geografi
	Sang	Sang	Sang
	Gymnastik	Gymnastik	Gymnastik
	Håndarbejde (for pigerne)	Håndarbejde (for pigerne)	
	Tegning	Tegning	
		Tysk	Tysk
		Engelsk	Engelsk
		Naturlære	Naturlære
		Matematik	Matematik
		Sundhedslære	
		Kemi	
			Fransk
			Oldtidskundskab

I alment skolerne kunne der også undervises i naturvidenskab, sundhedslære, sløjd og husgerning (for pigerne). Nogle byskoler tilbød matematik og sprog. Det

var ofte de skoler der stræbte efter, at deres elever skulle have en højere uddannelse.

I mellemskolerne kunne eleverne - foruden de obligatoriske fag - til vælge latin og fransk.

Gymnasiet var som tidligere nævnt inddelt i 3 forskellige linjer. Den ny-sproglige, den klassisk-sproglige og den matematisk-naturvidenskabelige. Alle elever havde de obligatoriske fag uanset hvilken linje de tilhørte. Alt efter hvilken linje der blev valgt, kunne der være forskel i sværhedsgraden i pensum for nogle fag. Hørte man til en af de sproglige linjer skulle man også have latin, og var man klassisk-sproglig var græsk en del af skolegangen.

De forskellige skoler

Såvel mellemskolen som gymnasiet kunne omfatte både drengeskoler, pigeskoler og fælleskoler for drenge og piger. Foruden det offentlige skolesystem var der en lang række af fri- og privatskoler. De var underlagt offentligt tilsyn og skulle leve op til de samme faglige krav som de offentlige skoler for at opnå tilskud og eksamensret.

Og hvad førte skolegangen så til?

Skoleloven af 1903 bidrog til, at en stadig stigende procentdel af de unge fik en højere skoleuddannelse, og skolesystemet dannede grundlaget for fagskoler såsom seminarier, landbrugs-, håndværks- og handelsskoler, tekniske skoler, sygeplejeskoler, bibliotekarskoler m.fl.

Fra gymnasiet kunne man læse videre på universitetet, polyteknisk læreanstalt (nu Danmarks tekniske universitet) og andre højere læreanstalter.

Når det er sagt, var det stadig således, at langt de fleste unge i de første årtier af 1900-tallet forlod skolen efter 7 års undervisning uden nogen eksamen. Forude ventede den umiddelbare fremtid som husmor, tjenestepige, landbrugsmedhjælper, arbejdsmand o.lign.

I 1918 blev 2017 unge danskere (nord for Kongeåen) studenter. Antallet af studenter 1918 udgjorde ca. 3 % af årgang 1900 (hvor 72.141 børn blev født). 76 % af studenterne var drenge, 24 % af studenterne var piger.

(Kilde: "Historiske temaer". Aargang 0. Rigsarkivet)